

ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΑ

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΞΥΓΓΡΑΜΜΑ
ΙΔΡΥΘΕΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΞΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΒΛΑΧΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΕ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΤΩΝ
ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ ΒΙΖΟΥΚΙΔΟΥ
ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝΩ,
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ ΚΟΝΤΟΠΑΝΟΥ
ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ

ΕΝ ΙΩΑΝΝΙΝΟΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
1927

ΤΕΥΧΟΣ Α' ΚΑΙ Β'.

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τὸ ἱστορικὸν μέρος διαδέχεται τὸ ἠθιογραφικόν, ἐνθα μὲ καταπλήσ-
σουσαν χάριν ὁ σ. περιγράφει τὴν ὑπὸ τῆς Δωδεκάρας θηλ. Δημογερον-
τίας διοίκησιν τῆς κοινότητος Τσαμαντᾶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Τουρκο-
κρατίας. Τὰ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Σχολείων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης
γραφόμενα αὐτόθι δύνανται νὰ θεωρηθοῦν ὡς οὐχὶ εὐκαταφρόνητος συμ-
βολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἡπείρου καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ
ἐν γένει ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

Σπουδαιότερον πάντων εἶναι τὸ λαογραφικὸν μέρος τοῦ ἔργου, ἐν ᾧ
ὁ σ. ἀπεθησαύρισεν ἀξιόλογον λαογραφικὸν ὕλικὸν ἀναφερόμενον εἰς τὸ
Τσαμαντᾶ καὶ τὰ περίεξ. Ὁ κ. Νίτσοσ εἶναι ἀξίος παντὸς ἐπαίνου διὰ τὴν
ἐργασίαν ταύτην κυρίως, διότι διέσωσεν ἀρκετὸν λαογραφικὸν πλοῦτον τῆς
Ἡπείρου, τείνοντά ὁσημέραι νὰ ἀφανισθῆ, ἂν καὶ δὲν εἶνε πλήρης ἡ συλ-
λογὴ αὕτη, οὔτε ἀπηλλαγμένη μερικῶν λαογραφικῶν σφαλμάτων ὡς λ. χ.
τοῦ τῆς μὴ ἀκριβοῦς καταγραφῆς τῶν λέξεων ἀπὸ φωνητικῆς καὶ διαλε-
κτολογικῆς ἀπόψεως· μολαταῦτα ὅμως ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι μοναδικὴ εἰς
τὸ εἶδός της διὰ τὴν Ἡπειρον, διότι οὐδεμία ἄλλη ἐγράφη ἐξετάζουσα
περιοχὰς τῆς Ἡπείρου εἰς τόσον πλάτος. Ὡραιότητι καὶ πλουσίᾳ εἶναι ἡ
συλλογὴ τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, ὧν τινὰ νῦν τὸ πρῶτον δημοσιεύον-
ται. Σπουδαῖον ἐπίσης εἶναι καὶ τὸ δημοσιευόμενον γλωσσάριον ὡς καὶ
τὸ λεξιλόγιον τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν Καλαντζήδων. Ἐκτενῆ βι-
βλιογραφίαν περὶ τῆς μονογραφίας ταύτης ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Χριστοβα-
σίλης ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδομένῃ ἐν Ἰωαννίνοις ἑφημερίδι «Ἐλευθερία»
(ἀριθ. 281 - 290 τοῦ 1926). Τοιαύτην ἐπίσης ἔγραψε καὶ ὁ Καθηγητὴς
τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Στ. Κυριακίδης ἐν τῷ ἄρτι ἐκδο-
θέντι Θ' τόμῳ τῆς Λαογραφίας.

ΧΡ. Ι. ΣΟΥΛΗΣ

Τὰ Γιάννινα στὰ 1680 καὶ ὁ ἀγρᾶμματος Δεσπότης (Δελτίον Βιβλιο-
θήκης Νεοελ. Λογοτεχνίας. Χρόνος Α' Ἀθήνα 1927. Φυλλάδιον 1^ο σ. 19 -
21 ἐκδιδόμενον ὑπὸ Ἡλ. Βουτιερίδου).

Ἡ ὡς ἄνω μικρὰ μελέτη, δι' ἧς ἱκανὰ πληροφορούμεθα περὶ τῆς
πνευματικῆς καταστάσεως τῶν Ἰωαννίνων κατὰ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος,
ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Φιλολογικὸς Συνέκδημος» (φύλ. Θ' καὶ Ι'
τοῦ 1848) ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τοῦ πρὸς τὴν παιδείαν ζήλου τῶν Ἰω-
αννιτῶν» καὶ προήρχετο «ἐκ τῶν εἰσέτι ἀνεκδότων Μολοσσικῶν τοῦ καθη-
γητοῦ τῆς Ἱατρονομικῆς Ἀλεξίου Πάλλη». Ταύτης μέρος ἀναδημοσιεύει
καὶ ὁ κ. Βουτιερίδης ὑπὸ τὸν ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τίτλον.

Ἐκ ταύτης πληροφορούμεθα ἱκανὰ περὶ τῶν διδασκάλων Ν. Σουγουρδῆ, συγγενοῦς τοῦ ἐν Βενετία τυπογράφου Ν. Γλυκῆ, καὶ τοῦ Βησαρίωνος Μακρῆ, ὅστις, ὡς γνωστὸν, εἶχεν ιδρύσει σπουδαίαν σχολὴν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου τῶν Λυγγιάδων, ἧς ἀρκετὰ λείψανα καὶ σπουδαιοτάτη βιβλιοθήκη μετὰ πολλῶν χειρογράφων ἐσφύζοντο μέχρι τοῦ 1900. ὁπότε κατεδαφίσθη ὁ ἀρχαῖος ναὸς καὶ τὰ περὶ αὐτοῦ οἰκήματα πρὸς κατασκευὴν ναοῦ. Κατὰ τὴν κατεδάφισιν ἀνευρέθη ἐν τῷ γυναικωνίτῃ καὶ ὁ τάφος τοῦ Βησαρίωνος μετὰ ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς. Πρὸς διαπίστωσιν τοῦ μεγάλου ζήλου τῶν Ἰωαννιτῶν πρὸς τὰ γράμματα ἀναφέρει τὸ καὶ ἐκ τῆς χρονογραφίας τοῦ Ἀραβαντινοῦ γνωστὸν ἐπεισόδιον τοῦ Μητροπολίτου Κλήμεντος, καθ' ὃ ἡ πόλις τῶν Ἰωαννίνων ἠνάγκασε τὸν ἀγράμματον ἐκεῖνον ἀρχιερεῖα νὰ μαθητεύσῃ ἐπὶ πενταετίαν παρὰ τῷ Βησαρίωνι Ἀρκετὸν φῶς θὰ ἔχυνεν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ δημοσίευσις ἐν τοῖς «Ἡπειρ. Χρονικοῖς» ἑκατὸν καὶ πλέον ἐπιστολῶν τῶν ἐτῶν 1650 - 1712 ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας Σουγουρδῆ καὶ Γλυκῆ συλλεγείσης ὑπὸ τοῦ Σάθα καὶ ἐναποκειμένης ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἱστορ. καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρείας (ἀριθ. ἐγγράφων 7820 - 7924).

ΧΡ. Ι. ΣΟΥΛΗΣ